

Hyvät nykyraahelaiset, entiset raahelaiset ja Raahen ystävät

Vanha Raahe ry on diasporaan ajatuneiden raahelaisten yhdysside. Vuosijuhlaa yhdistys viettää tavallisesti lokakuun viimeisenä lauantaina Helsingissä. Vanha Raahe ry tarvitsee uusia jäseniä ja sinä tarvitset Vanha Raahe ry:tä.

Jokaisella ihmisellä on oma historiansa. Lapsilla ja nuorilla sen on lyhyt historia. Meillä seniori-ikäisillä oman historian kirja on jo melko paksu.

Olemme lähteneet kirjoittamaan tätä omaa historiankirjaamme siitä alkaen, kun oma tietoisuutemme omasta itsestä ihmisenä alkaa. Tähän tietoisuuteen liittyvät äiti, isä, sisarukset ja isovanhemmat. Tämä tietoisuuden piiri laajenee vähitellen sukulaisiin, naapureihin, leikkikavereihin, koulukavereihin jne. Tänä aikana luomme myös vahvaa alitajunnan maailmaa, joka säilyy elämämme ajan.

Myös fyysinen ympäristö muovaa meitä; millainen on koti, mitä on pihapiirissä, millaista on leikki- ja seikkailupaikoilla, omassa kylässä, korttelialueella, urheilu- ja harrastustiloissa sekä koulussa.

Vahvan viestin olemukseemme saamme myös äidiltämme ja isältämme geeneinä.

Nämä ovat oman historiankirjoituksemme johdanto- ja alkusivuja. Niistä alkaa muovautua minä, minä omana persoonanani.

Minun sosiaalis-fyysinen kaasu-ympäristöni oli kuuden lapsen perheen toiseksi nuorimpana. Nuorin meidän perheen lapsista, Jussi, kuoli vain muutaman kuukauden ikäisenä. Kodissamme Sovionkadulla Härkätörin kulmalla oli pikkuruinen keittiö ja kaksi kamaria. Isäni oli merivartija ja siis paljon merellä ja työn vuoksi pois kotoa. Äiti hoiti kodin ja kasvatti lapset.

Elämä 1940 – 50 luvuilla sodan jälkeen oli niukkaa, mutta niin se oli kaikkien kaverettenikin kotona. Lapsena ei paremmasta tiennyt.

Härkätöri puistossa oli pumppukaivo, josta käytiin hakemassa kodin käyttövesi.

Usein talvella kaivosta vesi loppui Silloin mentiin Jaakobin lähtelle sinne Reiponkdun päähän. Jokaisessa talossa oli vesikelkka ja saavi. Monet saunavedet sieltä kelkalla työnnettiin tai vedettiin kotiin. Talot lämmitettiin puilla,. Halkoja tuotiin alkusyksystä koko seuraavaa vuotta varten.

Kansakoulun aloitin Pekkatorin laidalla sijainneessa koulurakennuksessa.

Kansakouluopettajinani toimivat Aino Merikanto ja Elsa Penttilä. He olivat kumpikin musikaalisia opettajia ja istuttivat minuunkin laulamisen innon, jota on säilynyt näihin päiviin saakka. Välillä olen Jyväskylässä ollut jopa viiden kuoron loukussa.

Raahelan ullakolla oli suojeluskunnan soittokunnan torvia, puhallinsoittimia. Ne olivat jääneet sinne käyttämättömiksi, kun suojeluskunnat isoveljen määräyksestä

lopetettiin. Joskus kävimme Raahelan vahtimestarin pojan, Juolan Ossin kanssa niitä salaa töräyttelemässä. Kerran sitten levisi teito, että torvia jaetaan halukkaille soittointoisille. Minulle annettiin käteen baritonitorvi. Yrjö Tammi, jota tituleerattiin kapellimestariksi, opetti sitten tärkeimmät sormitukset. Siihen se opastus sitten jäikin. Ei ollut musiikkiopistoa tms., jossa soittoa olisi opetettu pitkäjänteisesti. Yksinharjoittelu hiipui sitten vähitellen ja torvet kerättiin pois.

Tiernapojissa aloitettiin yleensä kansakoulun 3. tai 4. luokalla. Opettaja Veikko Penttilän luona käytiin koelaulussa. Miedän ryhmään kuuluivat Kastellin Pauli, Penttilän Markku ja Kallion Reijo ja minä. Tiernapoika-asusteet tehtiin itse äidin ja isän avustamina. Jokaiselle tiernapoikaryhmälle oli jaettu tietty kaupunginosa, jossa sai kiertää talosta taloon. Pikkujouluihin sai mennä sinne, mihin kutsuttiin. Olen paljon myöhemmin huomannut, että tästä vanhasta eurooppalaisesta mysteerinäytelmästä sain vähitellen rohkeuden ja kokemuksen mennä esiintymään vaikka minkälaisiin kuoroihin, kvartetteihin, oopperoihin ja muihin musiikkiesityksiin.

Kun oppikoulussa tultiin viidennelle luokalle, pääsi sitten teinikuoroon. Siitä kuorourani oikeastaan alkoi. Hilja Vuolan johdolla lauloimme kuorossa neliäänisatsia, kansanlauluja, Piae Cantiones-lauluja, madigaaleja eri puolelta Eurooppaa jne. Kuorourani ensimmäinen huippu oli se, kun uusi yhteislyseon koulutalo vihittiin 1959. Esitimme Oulun kaupunginorkesterin säestämän Sibeliuksen komean sävelteoksen Vapautettu kuningatar. Oli hienoa laulaa ensi kerran elämässään sinfoniaorkesterin säestyksellä.

Poikien laulukvartetti kuului tuohon aikaan Raahen yhteislyseon lukioon. Kun edellinen kvartetti oli lähtenyt kouluusta ylioppilaaksi tulon jälkeen, oli kuin kulttuurinen perinne ja selviö, että lukioon perustetaan uusi kvartetti. Niin mekin Lassilan Antsu, Laitisen Heikki, Reinilän Matti ja minä ryhdyimme harjoittelemaan näitä miesäänisiä lauluja. Joskus veljeni Harri, Männistön Pekka ja Virtasen Tapani kävivät kvartetissamme vierailevina taiteilijoina. Esiinnyimme koulun teinikunnan konventeissa, erilaisissa juhlissa, monenlaisissa nuorison kulttuurikilpailuissa, mm. Suomen teiniliiton kilpailuissa kahdesti, Lahdessa 1960 ja Oulussa 1962 tuli kilpailuvoitto.

Jokainen sukupolvi ja sen ihmisyksilöt luo omat lapsuudenmuistonsa, jotka ovat sitten sitä omaa historiaa, omaa muistia ja omaa alitajuntaa. Raahen pikkukaupunki 1940 – 60 luvuilla oli turvallinen ja monella tavalla inspiroiva kasvuympäristö. Ei meillä ollut lapsina ja nuorina maallista rikkautta. Elämä oli taloudellisesti niukkaa. Mutta sanoisin, että meidän oli mahdollista tankata itseemme turvallisesti hengen kapitaalia.

Miksi muistelen näitä aikoja?

Mietin, miten nyky-yhteislunta ja nykyraahelaiset voivat turvata lapsilleen ja nuorilleen elämänpolun, jota on mukava muistella 50:n, 60:n tai 70:n vuoden

kuluttua. Millaiseksi tämän ajan lapset ja nuoret kokevat nykyisen henkisen ja fyysisen ympäristönsä?

Näihin kysymyksiin en osaa vastata. On jo vanha klisee, että lapset tarvitsevat rakkautta ja rajoja. Kulttuurista ja fyysistä kasvuympäristöä voimme kuitenkin tarkkailla. Millaiseksi rakennamme oman kaupungin kulttuurisia tavoitteita?

Lapsia ja nuoria nykypäivänä joka puolelta ympäröivä, kaupallisiin lähtökohtiin perustuva sähköinen tarjonta on lyhytjänteistä. Se tavoitteena on kvartaaleihin perustuva taloudellisen voiton tavoittelu. Pitkäjänteisen kulttuurityön tavoitteet ovat vahvemalla pohjalla ja usean vuoden tähtäimellä. Tähän työhön täytyy yhteiskunnan panostaa. Sen työn tuloksia nähdään vuosikymmenten kuluttua.

Lääketieteen tohtori Markku T. Hyypä on tutkinut väestötasolla suomalaisten hyvinvointia ja terveyttä. Tutkimustensa aikana häntä alkoi ihmetyttää, että Pohjanmaan rannikon ruotsinkieliset yhteisöt olivat jatkuvasti terveintä hyvinvoivinta osaa suomalaisista. Hyypä ryhtyi paneutumaan muihin kuin fysiologisiin ja lääketieteellisiin tekijöihin. Hän on todennut, että rantaruotsalaisten hyvinvointi ja terveys perustuu sosiaalisiin tekijöihin. Näissä yhteisöissä me-henki on korkealla. Asioita tehdään paljon yhdessä; kuoroissa, urheiluseuroissa, talkoissa jne tilaisuuksissa, joissa ihmiset oppivat tuntemaan toisensa ja huolehtimaan toisistaan. Näin syntyy keskinäistä luottamusta toinen toisiinsa, yhteisöllisyyttä ja sosiaalista pääomaa, joka kantaa elämässä.

Yle Radio 1:ssä haastateltiin viime maanantaina arkkitehti, tekniikan tohtori Harri Hautajärveä. Hän on tutkinut kaupunkien ja yhteisöjen fyysistä rakennetta ja asuntorakentamista. Hänen sanomansa oli mm., että luonto edistää terveyttä. Kaupungit, korttelit ja asuinalueet tarvitsevat lähiluontoa, katupuistoja, pihapuita. Puistot, viheralueet, lähimetsät ja pihapuut mm. parantavat ihmisen immuunipuolustusjärjestelmää. Näin sanoi siis Harri Hautajärvi.

Perinteisesti Raahen puukaupunkialueella on ollut paljon em. viherluontoa. Vanhaa Raahea ovat ihailleet monet entiset työ- ja kuorokaverini, jotka ovat ensimmäistä kertaa käyneet Raahessa. Minun lapsuudenkotini pihalla oli iso koivu, sireenipensaita, pieni kasvimaata ja jopa omenapuu. Kun kotitaloni ja naapurin talot purettiin muutama vuosi sitten, ja siihen rakennettiin iso asuin- ja liiketalo, ovat ne entiset viherpihat nyt asfalttia.

Kaupunkirakenteita ja aseakaavoja suunnittelevien ja niistä päättävien tulisi pohtia näitä Hautajärven ajatuksia. Ne tulevat ehkä lyhyellä tähtäimellä vähän kallimmaksi kuin gryderivetoinen kvartaalitalouteen perustuva rakentaminen. Mutta sitten, kun nykyinen muoriso on aikuisia ja vanhuksia, miinusmerkistä onkin tullut plussa, jos on otettu huomioon Hautajärven ja Hyypän ajatukset.

Tämä puhetta miettiessäni tuli usein mieleen laulu, jonka säveltäjä on Raahen seminaarissa musiikinlehtorina 1960 – 80 luvuilla toiminut T. H. Piha. Tuolloin opin

sen ja opetin sitä toimiessani opettajana Seminaarin harjoituskoulussa.

Ja se metsä oli maailman sinisin
ja vehrein se nurmikkorinne
Usein vielä unissani vaellan
ma kauas, kauas sinne.
Ma vaellan kauas, kauas sinne.

Ja koivujen läpi ei milloinkaan
niin tavas loistele seesseä.
Sen alla yhä unissani vaellan
ja mulla silmät on veessä.
Ja mulla silmät, silmät on veessä.

Raahen kaupunki tekisi kulttuurityön, jos se järjestäisi T. H. Pihan sävellysten
sävellyskonsertin. Pihalla on paljon kuorolauluja, yksinlauluja, koululauluja ja
instrumentaalisävellyksiä, joista saisi hyvän katsauksen hänen sävellystyöhönsä.
Maassamme on vielä kymmeniä ellei satoja opettajia, ehkä kaikki jo eläkkeellä, joita
Piha seminarin virassaan opetti.

Kaunista kesän jatkoa meille kaikille